

Vendim nr. 37 datë 28.02.2024

Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga: Holta Zaçaj, Kryetare, Marsida Xhaferllari, Elsa Toska, Sandër Beci, Ilir Toska, Genti Ibrahimi, Marjana Semini, Fiona Papajorgji, anëtarë, në datën 28.02.2024 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 1 (Rr) 2023 të Regjistrit Themeltar, që i përket:

KËRKUES: **RAJMOND TOPTANI**, përfaqësuar nga avokat Dilaver Rexhepaj, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-3020, datë 12.07.2023 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, pikat 1 dhe 2, 43, 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese (*Mbledhja e Gjyqtarëve*), pasi dëgjoji relatoren e çështjes Fiona Papajorgji, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Me vendimin nr. 828, datë 08.04.1996 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë (*vendimi nr. 828/1996 i KKKP-së Tiranë*), subjekteve të shpronësuar Mehmetali dhe Ferdin Toptani, trashëgimtarë të Zija dhe Sadete Toptanit, u është njohur pronësia për një sipërfaqe truall prej 6724 m² dhe objekte, duke u kthyer si i lirë truall prej 5000 m² dhe shtëpia mbi të. Këtë pasuri shtetasi Zija Toptani ia kishte shitur gruas së tij Sadete Toptanit dhe kjo e

fundit ua kishte dhuruar djemve të saj të mitur Mehmetali dhe Ferdin Toptani, të cilët i kanë regjistruar këto veprime në regjistrat përkatës të hipotekave të kohës (viti 1936). Shtetasi Zija Toptani ka qenë i martuar edhe më parë dhe ka pasur disa fëmijë, të cilët kanë qenë madhorë në momentin e vdekjes së Sadete dhe Zija Toptanit.

2. Në vitin 1996 shtetasja Rea Merepeza, trashëgimtare e fëmijëve nga martesja e parë e Zija Toptanit ka ngritur padi për kundërshtimin e vendimit nr. 828/1996 të KKKP-së Tiranë dhe ka kërkuar që prona t'u kthehej të gjithë trashëgimtarëve të Zija Toptanit, sipas dëshmimeve përkatëse të trashëgimisë. Në atë gjykim ajo ka paraqitur në cilësinë e provës akt gjykimin nr. 130, datë 15.11.1942 të Gjykatës së Tiranës, ku në dispozitiv janë deklaruar të pavlefshme të gjitha shitjet "fiktive" të Zija Toptanit për gruan e tij Sadete dhe fëmijët nga martesja e dytë.

3. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë me vendimin nr. 9955, datë 17.12.1996 ka vendosur pranimin e padisë së shtetasës Rea Merepeza, duke disponuar njohjen e të drejtave të pronësisë në vendimin nr.828/1996 të KKKP-së, Tiranë për të gjithë trashëgimtarët e Zija Toptanit. Ky vendim ka marrë formë të prerë.

4. Në vitin 2002, trashëgimtarët Toptani nga martesja e Zija dhe Sadete Toptanit (shtetasit Marion Toptani, Edward Toptani dhe Rrajmond Toptani - kërkuesi) i janë drejtuar gjykatës me padi, me objekt deklarimin të falsifikuar të dokumentit "akt gjykimi" të vitit 1942, mbi bazën e të cilit Rea Merepeza është njohur bashkëpronare për pasuritë objekt konflikti gjyqësor. Me vendimin nr. 4068, datë 21.10.2002, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e padisë, duke e shpallur të falsifikuar shkresën "*akt gjykimi nr. 421 i aktit, nr. 130 i gjykimit të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë, DC të datës 15.11.1942*".

5. Bazuar në vendimin gjyqësor nr. 4068, datë 21.10.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Me vendimin nr.18, datë 18.05.2007, Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e kërkesës, si të paraqitur jashtë afatit ligjor, pasi, sipas saj, kërkuesi e ka paraqitur kërkesën në vitin 2006, pra pas rreth 4 vjetëve nga lindja e shkakut të rishikimit. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur kërkesë në Gjykatën Kushtetuese (*Gjykata*), e cila, me vendimin nr. 55, datë 16.06.2009, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.

6. Me shkresën e datës 25.02.2009 kërkuesit, në bazë të kërkesës së tij, i është vënë në dispozicion nga Arkivi Qendror i Shtetit (*AQSH*) një seri dokumentesh arkivore, në bazë të të

cilave ai i është drejtuar sërish Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë nr. 9955, datë 17.12.1996 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

7. Me vendimin nr. 00-2012-2676, datë 21.12.2012, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim, për arsye se është paraqitur jashtë afatit 1- vjeçar nga koha që vendimi ka marrë formë të prerë. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur kërkesë në Gjykatë, e cila, me vendimin nr. 17, datë 14.01.2014, ka vendosur pranimin e kërkesës, shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr.00-2012-2676, datë 21.12.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

8. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në rishqyrtimin e çështjes, me vendimin nr. 00-2015-4277, datë 21.12.2015, ka vendosur përsëri mospranimin e kërkesës së paraqitur nga kërkuesi Rrajmond Toptani dhe shtetasit Marion Toptani e Edward Toptani. Edhe ky vendim është kundërshtuar në Gjykatë, e cila me vendimin nr.52, datë 24.07.2017 ka vendosur pranimin e kërkesës dhe shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr.00-2015-4277, datë 21.12.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

9. Në rishqyrtimin e çështjes, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-3020, datë 12.07.2023 ka vendosur mospranimin e kërkesës së paraqitur nga pala kërkuese Rrajmond Toptani, Marion Toptani dhe Edward Toptani “Për rishikimin e vendimit civil nr.9955, datë 17.12.1996 të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë”, me argumentin se kjo kërkesë nuk është e mbështetur në nenin 494/a, të Kodit të Procedurës Civile (KPC).

10. Me kërkesën e datës 10.11.2023 (*sipas shënimit të shërbimit postar*) kërkuesi i është drejtuar sërish Gjykatës me kërkesë për shfuqizimin e vendimit, sipas objektit, e cila pasi është plotësuar në përputhje me parashikimet e ligjit nr. 8577/2000, me aktet e kërkuara, është regjistruar në datën 20.12.2023. Kolegji i Gjykatës në datën 09.02.2024 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve. Me vendimin e datës 28.02.2024 Mbledhja e Gjyqtarëve ka vendosur pranimin e kërkesës së një anëtareje të saj për heqjen dorë nga shqyrtimi i kësaj çështjeje.

II

Pretendimet e kërkuesit

11. *Kërkuesi*, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor në drejtim të:

- 11.1. *Standardit të zbatimit të detyrueshëm të vendimeve të Gjykatës të lidhur me të drejtën e aksesit*, pasi, megjithëse me vendimin nr. 52, datë 24.07.2017, Gjykata ka konstatuar cenimin e së drejtës së aksesit duke e detyruar Gjykatën e Lartë ta shqyrtojë çështjen në seancë plenare me prezencën e palëve, Kolegji Civil nuk e ka zbatuar këtë detyrë të Gjykatës, duke e shqyrtuar çështjen në dhomën e këshillimit. Ky ka qenë edhe shkaku kryesor që Gjykata ka shfuqizuar dy vendime të mëparshme të Gjykatës së Lartë, përkatësisht vendimet 00-2012-2676, datë 21.12.2012 dhe nr. 00-2015-4277, datë 21.12.2015 të Kolegjit Civil të kësaj gjykate. Për rrjedhojë, janë cenuar edhe e drejta për t'u dëgjuar, për t'u mbrojtur, parimi i barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si edhe parimi i sigurisë juridike.
- 11.2. *Standardit të arsytimit të vendimit*, pasi, së pari, Gjykata e Lartë nuk ka arsyetuar themelin e kërkimeve, rëndësinë e provave dhe fuqinë provuese të tyre, por vetëm anën formale duke përdorur një arsyetim formal, alogjik, selektiv dhe që nuk i përket një gjykate ligji. Nga provat e depozituara në këtë gjykatë vërtetohet se prona i përket Mehmetali dhe Ferdin Toptanit. Megjithëse prova e palës së interesuar është tërësisht e falsifikuar, Kolegji Civil është ndalur vetëm në analizën e kushtit “prova të reja të cilat nuk kanë qenë dhe as mund të ishin në dijeni të kërkuesit”, duke arritur në përfundimin se dokumentet ndodheshin në AQSH dhe kërkuesi nuk i ka marrë ato për shkaqe subjektive. Kërkuesi i është drejtuar në mënyrë sistematike këtij institucioni shtetëror, por dokumentet nuk kanë qenë të skanuara apo të digjitalizuara, gjë e cila provohet edhe nga procesverbalet e dosjes gjyqësore që i përket vendimit për deklarimin të falsifikuar të provës së palës së interesuar. Së dyti, Kolegji Civil nuk është ndalur të analizojë provat e reja të njohura me shkresën e datës 25.02.2009 të AQSH-së, me të cilat është zbuluar vendimi i pjesëtimit gjyqësor i vitit 1943 me objekt pjesëtimin e pasurive të lëna në trashëgim nga Zija Toptani. Gjykata e Lartë, gjithashtu, nuk ka arsyetuar kriterin që prova të ketë rëndësi esenciale për zgjidhjen e çështjes.
- 11.3. *Së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm*, pasi kërkesa për rishikim është paraqitur për herë të parë në Gjykatën e Lartë në vitin 2009, pra kanë kaluar 15 vjet, megjithëse çështja nuk paraqet kompleksitet si nga pikëpamja faktike, ashtu

edhe nga pikëpamja ligjore. Kërkuesi dhe paditësit e tjerë në asnjë moment nuk janë bërë pengesë për gjykimin e kësaj kërkesë. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur tre herë mospranimin e kërkesës, megjithëse dy vendime të saj janë shfuqizuar nga Gjykata.

- 11.4. *Së drejtës së pronës*, të garantuar nga nenet 41 të Kushtetutës dhe 6 të KEDNJ-së, pasi kërkuesi është zhveshur nga pronësia, si rrjedhojë e një procesi të parregullt ligjor.

III

Vlerësimi i Mbledhjes së Gjyqtarëve

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

12. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e ankimit kushtetues individual janë të natyrës kumulative, në kuptimin që ato duhet të plotësohen njëkohësisht. Për pasojë, mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuesi të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues.

13. Mbledhja e Gjyqtarëve vlerëson se kërkuesi, si individ, legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në këtë Gjykatë, për rrjedhojë ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

14. Për sa i takon *shterimit të mjeteve juridike efektive*, Gjykata në praktikën e saj ka pranuar se në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, ankuesi duhet të shfrytëzojë në shkallët e sistemit gjyqësor të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të të drejtave të pretenduara të shkelura. Mjetet ligjore

shterojnë kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 28 datë 18.05.2023; nr. 10, datë 04.03.2021; nr. 56, datë 25.07.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në lidhje me pretendimin për cenimin e standardit të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, në jurisprudencën e saj, në referim të ndryshimeve ligjore të bëra në nenet 399/1 e vijues të KPC-së, Gjykata ka vlerësuar se, si rregull, individit duhet t’u drejtohet gjykatave të zakonshme në përputhje me parashikimet e këtij kodi dhe vetëm pasi të ketë shteruar garancitë e mbrojtjes që i ofrohen nga juridiksioni i zakonshëm gjyqësor, ai mund të vërë në lëvizje gjykimin kushtetues (*shih vendimin nr. 3, datë 11.02.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në rastin konkret, Mbledhja e Gjyqtarëve vëren se nga materialet e çështjes nuk rezulton që kërkuesi t’i ketë shfrytëzuar këto mjete ligjore, por e ka parashtruar këtë pretendim drejtpërdrejt përpara Gjykatës. Prandaj vlerësohet se ai nuk i ka shteruar mjetet ligjore efektive përpara se të vinte në lëvizje këtë gjykim kushtetues. Në lidhje me pretendimet e tjera, në kushtet kur nuk ka mjet tjetër ankimi kundër vendimit të Gjykatës së Lartë që ka rrëzuar kërkesën e tij për rishikim, Mbledhja e Gjyqtarëve vlerëson se kërkuesi i ka shteruar mjetet e ankimit në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës.

17. Kërkuesi legjitimohet edhe *ratione temporis*, pasi i është drejtuar Gjykatës në datën 10.11.2023, ndërsa vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, që ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim, mban datën 12.07.2023. Për rrjedhojë, kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor të përcaktuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

18. Për sa i përket legjitimitetit *ratione materiae*, Mbledhja e Gjyqtarëve vëren se kërkuesi ka pretenduar cenimin e procesit të rregullt ligjor në drejtim të standardit të zbatimit të detyrueshëm të vendimeve të Gjykatës, së drejtës së aksesit, së drejtës për t’u dëgjuar, për t’u mbrojtur, parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, parimit të sigurisë juridike dhe standardit të arsyetimit të vendimit, si dhe së drejtës së pronës, pretendime të cilat *prima facie* përfshihen në juridiksionin kushtetues.¹

¹ Anëtarja Marsida Xhaferllari mbajti qëndrimin se ndonëse procesi gjyqësor për mospranimin e kërkesës për rishikim si rregull nuk duhet t’i nënshtrohet juridiksionit kushtetues sipas nenit 42 të Kushtetutës, rasti konkret përbën përjashtim pasi Gjykata e ka shqyrtuar më parë procesin dy herë duke e kthyer çështjen për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë. Për këtë arsye, pretendimi i kërkuetit për mosrespektim të detyrave të lëna nga Gjykata Kushtetuese përbën lëndë për shqyrtim brenda juridiksionit kushtetues, ndaj ai legjitimohet *ratione materiae*.

19. Në lidhje me pretendimin për cenimin e së drejtës së pronës, të garantuar nga neni 41 i Kushtetutës, Mbledhja e Gjyqtarëve duke mbajtur në konsideratë se argumentet e kërkuarit lidhen me procesin gjyqësor të zhvilluar ndaj tij, do të analizojë çështjen e paraqitur në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës, sipas të cilit prona nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor dhe se kushdo, për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese të pronës, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë.

20. Ndërsa lidhur me pretendimet e tjera, nisur nga thelbi i tyre, por edhe nga fakti se çështja është shqyrtuar edhe më parë nga Gjykata, Mbledhja e Gjyqtarëve çmon t'i trajtojë në drejtim të respektimit nga Gjykata e Lartë të standardit të zbatimit të detyrueshëm të vendimeve të Gjykatës të lidhur me të drejtën e aksesit dhe standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor.

B. Për pretendimin e cenimit të standardit të zbatimit të detyrueshëm të vendimeve të Gjykatës të lidhur me të drejtën e aksesit dhe standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor

21. Kërkuari ka pretenduar se megjithëse me vendimin nr. 52, datë 24.07.2017 Gjykata ka konstatuar cenimin e së drejtës së aksesit, duke e detyruar Gjykatën e Lartë ta shqyrtojë çështjen në seancë plenare me prezencën e palëve, Kolegji Civil nuk e ka zbatuar këtë detyrë duke e shqyrtuar çështjen në dhomën e këshillimit. Gjithashtu, sipas kërkuarit, Gjykata e Lartë nuk ka arsyetuar themelin e kërtimeve, rëndësinë e provave dhe fuqinë provuese të tyre, por vetëm anën formale, duke përdorur një arsyetim formal, alogjik, selektiv dhe që nuk i përket një gjykate ligji. Kërkuari ka pretenduar edhe se nga provat e depozituara në këtë gjykatë vërtetohet se prona i përket Mehmetali dhe Ferdin Toptanit. Sipas tij, megjithëse prova e palës së interesuar është tërësisht e falsifikuar, Kolegji Civil është ndalur vetëm në analizën e kushtit “prova të reja të cilat nuk kanë qenë dhe as mund të ishin në dijeni të kërkuarit”, duke arritur në përfundimin se dokumentet ndodheshin në AQSH dhe kërkuari nuk i ka marrë ato për shkaqe subjektive. Kërkuari ka pretenduar se i është drejtuar në mënyrë sistematike këtij institucioni shtetëror, por dokumentet nuk kanë qenë të skanuara ose të digjitalizuara, gjë e cila provohet edhe nga procesverbalet e dosjes gjyqësore që i përket vendimit për deklarimin të falsifikuar të provës së palës së interesuar. Po kështu ai ka pretenduar se Kolegji Civil nuk është ndalur të analizojë provat e reja të njohura me shkresën e datës 25.02.2009 të AQSH-së, me të cilat është zbuluar vendimi i pjesëtimit gjyqësor i vitit 1943 me objekt pjesëtimin e pasurive të lëna në trashëgim

nga Zija Toptani dhe se Gjykata e Lartë, gjithashtu, nuk ka arsyetuar kriterin që prova të ketë rëndësi esenciale për zgjidhjen e çështjes.

22. Nenet 124 dhe 132 të Kushtetutës shprehen qartësisht në lidhje me forcën detyruese që vendimet e Gjykatës kanë mbi të gjitha organet kushtetuese, autoritetet publike, duke përfshirë edhe gjykatat. Zbatimi i vendimeve të Gjykatës është detyrim kushtetues. Ato kanë fuqi detyruese të përgjithshme dhe janë përfundimtare. Si të tilla, përbëjnë jurisprudencë kushtetuese, për rrjedhojë kanë efektet e forcës së ligjit. Ky efekt detyrues ka të bëjë si me pjesën urdhëruese, ashtu edhe me pjesën arsyetuese të vendimit. Efekti detyrues shtrihet tek argumentet thelbësore të vendimit, që përbëjnë edhe *ratio decidendi*, eliminimi i të cilave do ta bënte vendimin, në tërësinë e tij, të pakuptimtë (*shih vendimet nr. 66 datë 06.12.2023; nr. 49, datë 03.07.2017; nr. 15, datë 01.03.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjithashtu, në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsytimit të vendimeve gjyqësore si një garanci për procesin e rregullt ligjor. Në tërësinë e tij vendimi duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre dhe ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës (*shih vendimet nr. 13 datë 21.03.2023; nr. 11, datë 24.05.2022; nr.12, datë 19.03.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Lidhur me këtë standard, Gjykata ka analizuar edhe të drejtën e aksesit, duke pohuar se kjo e drejtë u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila duhet t'i dëgjojë dhe t'u japë përgjigje pretendimeve të tyre (*shih vendimet nr. 32, datë 03.11.2022; nr. 6, datë 22.02.2022; nr. 5, datë 22.02.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në rastin në shqyrtim, Mbledhja e Gjyqtarëve vëren se kërkuesi ka paraqitur kërkesë për rishikimin e vendimit të formës së prerë nr. 9955, datë 17.12.1996 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, i cili ka disponuar njohjen e të drejtave të pronësisë në vendimin nr.828/1996 të KKKP-së, Tiranë për të gjithë trashëgimtarët e Zija Toptanit. Kjo kërkesë nuk është pranuar nga Gjykata e Lartë në vitin 2007 dhe pas paraqitjes së ankimit kushtetues individual, Gjykata ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare. Në vijim, kërkuesi, me pretendimin se është njohur nga AQSH-ja në datën 25.02.2009 me disa dokumente arkivore ka paraqitur sërish kërkesë për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Gjykata e Lartë në vitin 2012 ka vendosur mospranimin e saj, ndërsa Gjykata, me vendimin nr. 17, datë 14.01.2014, e ka shfuqizuar atë vendim. Në rigjykim, në vitin 2015, Gjykata e Lartë ka vendosur përsëri mospranimin e kërkesës për rishikim. Edhe ky vendim është kundërshtuar në Gjykatë, e cila me vendimin nr. 52, datë 24.07.2017, ka vendosur pranimin e kërkesës dhe shfuqizimin e vendimit.

25. Në vendimin e saj nr. 52, datë 24.07.2017 Gjykata ka arritur në përfundimin se vendimi i Gjykatës së Lartë ka cenuar të drejtën e aksesit, pasi çështja duhej të ishte shqyrtuar në seancë dëgjimore, pra në seancë gjyqësore, në mënyrë që të bëhej analizimi në thelb i shkaqeve të rishikimit. Gjykata ka arsyetuar, gjithashtu, se Gjykata e Lartë nuk duhej të mjaftohej me një trajtim formal të çështjes, por duhej të merrte të gjitha masat që e drejta e aksesit të garantohej efektivisht, për këtë arsye ishte e detyruar ta kalonte çështjen për shqyrtim në seancë gjyqësore. Për sa u përket pretendimeve për cenimin e së drejtës për t'u dëgjuar, parimit të kontradiktoritetit, si dhe standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, Gjykata ka çmuar të mos i analizojë ato në kushtet kur çështja do të shqyrtohej përsëri në Gjykatën e Lartë.

26. Mbledhja e Gjyqtarëve vlerëson të theksojë paraprakisht se KPC-ja, në nenin 497, paragrafi 1, në formulimin aktual përcakton se shqyrtimi i kërkesës për rishikim bëhet sipas rregullave të zbatueshme për atë shkallë gjykimi në të cilën ajo paraqitet dhe në çështjen në shqyrtim, duke qenë se kërkesa është paraqitur në Gjykatën e Lartë, duhej të shqyrtohej sipas rregullave të përcaktuara për gjykimin në këtë të fundit, të cilat parashikohen në titullin II, pjesa e tretë, të KPC-së. Referuar këtyre të fundit, shqyrtimi i çështjes në seancë gjyqësore në Gjykatën e Lartë, si rregull, bëhet mbi bazë të dokumenteve në dhomën e këshillimit (neni 482, pika 1, i KPC-së). Gjithashtu, Mbledhja e Gjyqtarëve vëren se neni 482/a i po këtij kodi, parashikon se Gjykata e Lartë vendos shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve në rast se çështja paraqet rëndësi nga pikëpamja e së drejtës për njësimin ose zhvillimin e praktikës gjyqësore ose nëse e vlerëson të nevojshme për shkak të problematikës ose kompleksitetit të çështjes.

27. Bazuar në këto parashikime, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-3020, datë 12.07.2023 e ka rishqyrtuar çështjen në dhomën e këshillimit duke evidentuar fillimisht edhe ndryshimet në legjislacionin procedural civil lidhur me gjykimin e kërkesës për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë, sipas të cilave kjo kërkesë shqyrtohet nga një trupë gjykuese me tre gjyqtarë. Gjithashtu, për sa u përket kompetencave të dhomës së këshillimit në këtë gjykatë, ajo ka ndryshuar, pasi nëse më parë dhoma nuk mund të shqyrtonte në themel shkaqet e rekursit, sipas nenit 482, paragrafi 1, i KPC-së, ky shqyrtim tashmë bëhet si rregull në dhomën e këshillimit, mbi bazë të dokumenteve, përveç rasteve të parashikuara në nenin 482/a të po këtij kodi, të cilat parashikojnë shqyrtimin në seancë gjyqësore me praninë e palëve. Për rrjedhojë, Kolegji Civil ka vlerësuar se, në parim, kërkesa për rishikim mund të shqyrtohej nga tre gjyqtarë në dhomën e këshillimit, pa praninë e palëve, mbi bazë të akteve.

Megjithatë, duke mbajtur në konsideratë vendimin nr. 52, datë 24.07.2017 të Gjykatës, Kolegji Civil ka argumentuar se për t'u siguruar palëve të drejtën e aksesit, i ka njoftuar ato nominalisht për vendimin e shqyrtimit të kërkesës së tyre në dhomën e këshillimit, si dhe për të drejtën për të paraqitur parashtrime brenda një afati 15-ditor nga marrja e njoftimit, të cilat janë paraqitur nga kërkuesi dhe pala e interesuar në proces.

28. Nisur nga rrethanat konkrete të çështjes, Mbledhja e Gjyqtarëve konstaton se në rigjykimin e çështjes Gjykata e Lartë ka marrë masat për të njoftuar palët në mënyrë të drejtpërdrejtë për gjykimin e çështjes në dhomën e këshillimit si dhe u ka dhënë atyre mundësinë e paraqitjes së parashtrimeve. Nga materialet bashkëlidhur këtij ankimi kushtetues individual, konstatohet se palët kanë paraqitur parashtrimet e tyre me shkrim në datën 04.07.2023, në të cilat nuk e kanë kundërshtuar mënyrën e gjykimit të çështjes në dhomën e këshillimit. Referuar edhe ndryshimeve të lartpërmendura të KPC-së, shqyrtimi i çështjes në seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit nga ana e Gjykatës së Lartë nuk është vetëm një konstatim formal i shkaqeve ligjore të paraqitura në kërkesën e rishikimit, por konsiston në vlerësimin e këtyre shkaqeve dhe bazueshmërisë së tyre, duke analizuar materialet e dosjes gjyqësore.

29. Mbështetur në këto konsiderata, Mbledhja e Gjyqtarëve vlerëson se kërkuesit, duke marrë njoftim për gjykimin e çështjes në dhomën e këshillimit si dhe duke paraqitur parashtrime përpara Gjykatës së Lartë, efektivisht i është krijuar mundësia të paraqesë prova, fakte dhe argumente për çështjen në gjykim, duke iu siguruar kështu e drejta e aksesit në mënyrë efektive. Në këtë kuptim Gjykata e Lartë jo vetëm ka shqyrtuar në seancë gjyqësore shkaqet e rishikimit, por ka i analizuar ato në thelb duke arritur në përfundimin se dokumentet arkivore të paraqitura nga kërkuesi në themel të kërkesës për rishikim, janë prova të cilat ai ka pasur të gjitha mundësitë për t'i gjetur, nëse do të tregonte diligjencën e duhur gjatë gjykimit dhe t'u drejtohej me kërkesë institucioneve përkatëse. Gjithashtu, sipas Gjykatës së Lartë kërkuesi nuk ka pasur asnjë pengesë objektive për të paraqitur këto dokumente (*shih paragrafin 40 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

30. Nga sa më lart, pavarësisht formës së shqyrtimit në dhomën e këshillimit të kërkesës, Gjykata e Lartë, nëpërmjet shqyrtimit të parashtrimeve të paraqitura me shkrim nga palët, nuk është mjaftuar me një trajtim formal të çështjes. Me fjalë të tjera zhvillimi i seancës gjyqësore mbi bazë të dokumenteve dhe pa praninë fizike të palëve nuk do të thotë se ato nuk janë dëgjuar. Përkundrazi, në këto raste debati i palëve realizohet njësoj, pavarësisht formës së paraqitjes së argumenteve me shkrim, pra përmes shkëmbimit respektiv dhe në kohën e duhur të

parashtrimeve, prapësimeve dhe provave dokumentare të paraqitura. Ashtu sikurse ka pohuar edhe jurisprudenca kushtetuese, e drejta për t'iu drejtuar gjykatës konsiderohet e përmbushur pavarësisht faktit nëse seanca zhvillohet mbi bazë të dokumenteve ose në praninë e palëve, për sa kohë Gjykata e Lartë i ka marrë në shqyrtim pretendimet e tyre. Për këtë arsye, detyra e lënë nga Gjykata për Gjykatën e Lartë, për sa i përket garantimit të së drejtës së aksesit të kërkuarit konsiderohet e përmbushur dhe se ky pretendim i tij është haptazi i pabazuar.

31. Gjithashtu, Mbledhja e Gjyqtarëve çmon se vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Civil përmban të dhënat e palëve, objektin e kërkesës dhe shkaqet e saj, provat e paraqitura në funksion të vërtetimit të shkaqeve të rishikimit dhe faktet e rëndësishme për zgjidhjen e çështjes, si dhe analizën e tyre në raport me ligjin e zbatueshëm, të cilat mbështesin qëndrimin e shprehur në dispozitiv. Vendimi nuk rezulton të jetë kontradiktor ose i paqartë në përmbajtjen dhe vlerësimin e bërë. Në këtë drejtim, Mbledhja e Gjyqtarëve vlerëson se argumentet e parashtruara nga kërkuari kanë të bëjnë me çështje të natyrës ligjore, analiza e të cilave përbën kompetencë funksionale të Gjykatës së Lartë si gjykatë e ligjit. Për rrjedhojë, vendimi i kundërshtuar i përmbush kriteret e vendosura nga jurisprudenca kushtetuese për standardin e arsyetimit të vendimit dhe pretendimi i kërkuarit është haptazi i pabazuar.

32. Në përfundim, Mbledhja e Gjyqtarëve çmon se kërkesa nuk plotëson kriteret ligjore për kalimin e saj për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, bazuar në nenet 31 dhe 31/a, pika 2, shkronjën “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.